

PROGRAMMA CATHEDRAL

VOORWOORD

Met *Cathedral, an evening with Arvo Pärt* creëerde Marcos Morau in 2019 een heel eigen wereld met zijn vervreemdende en complexe bewegingstaal en beelden. Een klassieker uit ons repertoire dat de lange relatie van Scapino met de prijswinnende choreograaf eert.

Maar daarnaast is *Cathedral* ook een indringend werk dat past bij deze tijd: over leven in een wereld die wordt beheerst door digitale techniek. Een voorstelling van een vooraanstaand danskunstenaar die past bij onze focus op het thema nature – nurture en die het publiek aan het denken zet.

Nanine Linning, artistiek directeur

MARCOS MORAU

“Vandaag de dag beleven we de geschiedenis zo snel dat ik denk dat we het niet meer kunnen volgen. In mijn Cathedral wilde ik alle gedachten kwijt over de constante zoektocht naar antwoorden om in deze wereld te overleven.”

SYNOPSIS

Stelt u zich een kamer voor met een deur aan de onderkant waaruit een reeks personages verschijnt die bekend zijn en tegelijkertijd ver weg. Personages die onze innerlijke wereld vertegenwoordigen. *Cathedral* is een verloren plaats in onze geest, een tijdloze ruimte waar het leven bestaat uit niveaus, uit deuren die openen en sluiten, situaties die niet stoppen en die geleidelijk naar ons toe komen. Beelden, soms verontrustend, mooi, tragisch of komisch, vormen een plek waar de personages, uiteengevallen en anorganische lichamen, zichzelf in beweging zetten op zoek naar schoonheid en overleving.

Cathedral is een poëtisch en mystiek werk over de mens en zijn behoefte om in iets of iemand te geloven, in een constante zoektocht naar een nieuwe spiritualiteit om onze wereld te overleven. Een blik op een onbekende en onzekere toekomst.

Een koorwerk over onze kleine tragedies en de grote absurditeiten van ons hedendaagse leven, altijd getint met melancholie en humor, altijd halverwege tussen lichtheid en tragedie. Het stuk benadert fundamentele vragen van de mensheid zoals Christus, het universum, kunst, vooruitgang en het digitale tijdperk waarin we leven.

PODCAST

In onze digitale inleiding voeren we u mee in de wereld van *Cathedral*. In ongeveer 10 minuten vertelt presentator Yannick Wagenaar over choreograaf en theatermaker Marcos Morau, de gekozen muziek van Arvo Pärt en het verhaal achter *Cathedral*.

De podcast is bedoeld om u voor te bereiden op het theaterbezoek en een voorproefje te geven van de magie en betekenis van de dansvoorstelling. Nadat u hebt geluisterd zult u met compleet andere ogen en oren de voorstelling beleven.

Zoekterm op Spotify: **Scapino Podcast #19 – Inleiding bij Cathedral (reprise)**

BIOGRAFIE

Marcos Morau (Valencia, 1982), studeerde fotografie, beweging en theater in Barcelona en New York. Hij bouwt werelden en denkbeeldige landschappen waar beweging en beeld elkaar ontmoeten.

Sinds vijftien jaar leidt hij het gezelschap La Veronal - als regisseur, choreograaf, decor-, licht- en kostuumontwerper - waarmee hij in theaters en op festivals wereldwijd voorstellingen presenteert. Daarnaast maakt hij op uitnodiging van diverse gezelschappen nieuw werk, steeds op de grens van scenische kunst en dans, met speciale aandacht voor dramaturgie.

Zijn stukken voor La Veronal laten de mens zien van vandaag, met hun angsten, en stellen vragen bij de wereld en hun lot.

INTERVIEW MARCOS MORAU

‘Een speelkamer waarin het kapotte speelgoed tot leven komt’
Interview met choreograaf Marcos Morau

Na de eclecticische mix aan muziekstijlen in Pablo – zijn vorige productie voor Scapino Ballet Rotterdam – kiest de Spaanse choreograaf Marcos Morau in Cathedral voor één componist: Arvo Pärt, de Estlander die wereldfaam verwierf met zijn ijle, serene composities. “Als je Mozart of Schubert gebruikt heb je als choreograaf een oceaan aan complexiteit tot je beschikking. Bij Pärt heb je een half glas water. Je moet dus heel secuur zijn in hoe je dat water gebruikt.”

Luisteren naar Pärts muziek deed Morau (37) al veel langer. “Maar puur om mijn inspiratie op gang te brengen. Ik had nooit gedacht dat ik zijn composities in een productie zou gebruiken. Arvo Pärt is nu eenmaal toch een cliché. Zijn muziek is al door zoveel filmregisseurs, theatermakers en choreografen gebruikt en” – hij doet alsof hij een handdoek uitwringt – “uitgeperst.”

Toch is Morau niet bezig met hoe hij Pärts muziek ánders dan al die anderen zou kunnen toepassen. “Ik ben niet bezig met anders zijn, ik probeer mijzelf te zijn. Sinds mijn laatste productie voor mijn eigen gezelschap La Veronal, Pasionaria (dat zich afspeelt op een gelijknamige, denkbeeldige planeet – red), ben ik erg geïnteresseerd in de toekomst. In hoe opwindend of hoe verschrikkelijk het pad zal zijn dat wij de komende decennia en eeuwen afleggen.”

Hij realiseert zich dat de combinatie – Pärts muziek en een focus op de toekomst – niet direct vanzelfsprekend is. “Voor mij past Pärt heel erg bij de jaren tachtig en negentig. Je kijkt naar beelden van de Balkanoorlog en je hoort als het ware automatisch zijn muziek.

Mijn uitdaging met Cathedral is: hoe verhoudt zijn muziek zich tot een surreële wereld.”

Kinderlijke verbeelding

Over hoe hij die toekomstige, surreële wereld vormgeeft, wil Morau niet al te veel kwijt. “Ik wil niet uitleggen, mijn publiek geen ideeën opdringen. Wat niet betekent dat ik mij achter de abstractie van mijn werk verschuil. Ik vind het fijn om kaders te scheppen, mensen clous aan te reiken, maar ik laat het aan hen of ze die suggesties oppakken of niet.”

“Cathedral is”, zegt Morau, “iets wat ik in mijn hoofd heb, een kinderlijke verbeelding. Het is een speelkamer waarin het grotendeels kapotte speelgoed tot leven komt, als in een nachtmerrie. Je realiseert je dat de speeltjes, ofwel karakters, anders, minder organisch bewegen en zich anders tot elkaar verhouden dan je gewend bent.”

Het raakt aan zijn persoonlijke visie op de toekomst. “Ik denk dat we op sommige punten op de goede weg zijn, maar ik ben ook bezorgd. Zo vrees ik dat we met onze toenemende individualiteit en zelfredzaamheid de ander steeds meer aan het verliezen zijn. Iets wat zich ook vertaalt naar de politiek en naar onze omgang met de kunsten. Maar ik wil geen pessimist zijn. Ik geloof dat er nog tijd is om van koers te veranderen. Dat is ook wat ik uitdraag in mijn werk: ‘Kijk mensen, dit is de kant die we opgaan. Je hebt nu nog de kans om je pad te verleggen, om te gaan voor wat er echt toe doet.’”

Dansen met je hoofd

Net als in zijn producties voor La Veronal maakt Morau in Cathedral gebruik van de door hem ontwikkelde bewegingsmethode KOVA. “Het is”, zegt hij, “veel meer dan een danstechniek. Je kunt het zien als een tas vol hulpmiddelen, maar het is ook een ‘state of mind’. Ik vraag de dansers om elke organische beweging te vermijden, elke beweging die als eerste bij hen opkomt meteen te verwerpen. Als danser kies je vaak de ‘paden’ die je al kent. Vaak is het ‘dance first, think later’, maar ik wil het precies andersom: ‘think first, dance later’. Ik wil dat hun hoofd ‘in control’ is, dat aan elke beweging een bewust denkproces voorafgaat. Soms is dat heel frustrerend voor de dansers, ook omdat ze in eerste instantie vaak denken dat er geen andere optie bestaat dan hoe ze gewend zijn te bewegen.”

Isolaties – de kunst om elk lichaamsdeel apart van het andere te laten bewegen – zijn daarbij heel belangrijk. “Ik wil dat de dansers transformeren in monsters die, als een robot of androïde, elke beweging aansturen en controleren.”

Astronauten

De toeschouwer wil hij tot nadenken stemmen. “Ik ben niet uit op schoonheid binnen de comfortzone. Het is bij mijn producties niet van ‘ga lekker achterover zitten en geniet’. Ik hoop dat mensen na het zien van Cathedral zichzelf vragen stellen over waar het met de wereld heengaat en hun rol daarin.”

Daarbij heeft hij zelf overigens niet aan thema’s als natuur en klimaatverandering gedacht, maar eerder aan religie – “een belangrijk aspect in mijn opvoeding” –, het universum, kunst, vooruitgang en het digitale tijdperk. “Maar verwacht niet dat ik vragen over deze thema’s opwerp, laat staan antwoorden geef. Als toeschouwer zul je bepaalde elementen herkennen waarmee je je kunt verhouden – een piëta, een meteoriet, astronauten – maar het zijn slechts elementen. Mijn werk is als een trip, als een droom: wanneer je wakker wordt is alles belangrijk en tegelijkertijd is alles irrelevant.”

Tekst: Astrid van Leeuwen

BIOGRAFIE LORENA NOGAL

Lorena Nogal (Barcelona, 1984), is opgeleid als danseres aan het Institut del Teatre in Barcelona. Ze danste bij IT Dansa, in werken van bekende choreografen als Ohad Naharin, Jirí Kilyán en Nacho Duato.

Sinds 2008 maakt ze als choreografisch assistente en danseres deel uit van het artistieke team van La Veronal. Met Marcos Morau heeft ze ook samengewerkt met o.a. Compañía Nacional de Danza, GöteborgsOperans Danskompani en Beijing Dance Theater. Als freelance danseres werkte ze o.a. met Gelabert-Azzopardi en Plan

B Danza. In 2016 werd ze onderscheiden als 'beste danseres' bij de prijzen van de critici van Catalonië.

In 2018 lanceerde ze met enkele dansers het project HOTEL col.lectitu escènic. Nogal maakt ook haar eigen creaties, zoals The Prom voor IT Dansa.

TABLEAU D'ANCIENS

Ange, Daphne, Jozefien, Maya, Ashton, Maude, Efti, Filip, Lorenzo, Nico, Ruochen, Evan

BIOGRAFIE ARVO PÄRT

Arvo Pärt (Tallinn, 1935) is een van de meest gespeelde levende componisten. Deze bijzondere status dankt de Estlandse componist aan zijn subtiele en meditatieve muziek, die het gevoel kan geven dat u een glimp van de eeuwigheid opvangt. Het is muziek die mooie klanken niet schuwt, anders dan de experimentele en minder toegankelijke werken waarmee Pärt in de jaren zestig zijn carrière begint. Hij geldt in die jaren als een van de leidende figuren van de Sovjet avant-garde en valt onder het regime van de Sovjet-Unie, dat van 1940 tot 1991 over de Baltische staten heerst. Met zijn muziek weten de machthebbers geen raad en Pärt wordt aangesproken op zijn 'gevoeligheid voor buitenlandse invloeden'.

Mede door dit machtsspel valt Arvo Pärt rond 1970 stil. Behalve filmmuziek vloeien er geen noten meer uit zijn pen. Hij verdiept zich in oude muziek en maakt studie van het eenstemmige gregoriaans uit de Middeleeuwen en de meerstemmige vocale muziek uit de Renaissance. Daarnaast wendt hij zich in 1972 tot de orthodoxe kerk, voor hem een belangrijke bron van inspiratie.

'Ik heb ontdekt dat het voldoende is als een enkele noot mooi wordt gespeeld.'

Arvo Pärt

Pärt ontwikkelt in die jaren een zeer persoonlijke componeertechniek die hij aanduidt met 'tintinnabuli', naar het Latijnse woord 'tintinnabulum' voor bel of klokje. Het is muziek die terugkeert naar de basis van de tonaliteit, de zuivere drieklank, zoals die schuilt in de toon van een aangeslagen klok. De eerste werken die hiervan getuigen, zijn Für Alina, Fratres, Cantus in Memory of Benjamin Britten en Spiegel im Spiegel. In dit laatste werk laat Pärt in de viool elke stijgende lijn volgen door een dalende. De eerste melodie telt twee noten, de volgende drie, enzovoorts. Zo ontstaat een schijnbaar oneindige spiegeling. Dit werk, evenals Fratres, duikt op in diverse films, documentaires, ballet- en dansvoorstellingen.

Arvo Pärt heeft dan wel zijn eigen stijl gevonden, opnieuw maken de Sovjet-autoriteiten het hem moeilijk, nu vanwege het religieuze karakter van veel van zijn composities en het gestileerde klokgebeier. In 1980 wordt hij gedwongen met zijn gezin Estland te verlaten. Na een jaar in Wenen verhuizen ze naar Berlijn, om pas in 2010 terug te keren naar het inmiddels soevereine Estland. En soeverein is nog altijd Pärts muziek, met een kalme concentratie die oproept tot bezinning. 'Deze muziek draait om stilte. De geluiden zijn er om de stilte te omringen', aldus de componist. Een kathedraal van klank, indrukwekkend door zijn heldere eenvoud.

Tekst: Filip Leussink

'Pracht in de eenvoud kenmerkt de muziek van Arvo Pärt. De soms weinige noten worden op zo'n mooie en intelligente manier geplaatst, dat hij ze over lange tijd kan rekken en toch de spanningsboog bewaart.'

Conrad van Alphen, artistiek leider Sinfonia Rotterdam

SINFONIA ROTTERDAM

Sinfonia Rotterdam, hét dynamische kamerorkest van Rotterdam, heeft onder leiding van chef-dirigent Conrad van Alphen naam gemaakt met zijn expressieve manier van musiceren, waarmee het energie en intensiteit brengt in oude én nieuwe werken.

Het orkest heeft eigen series in Rotterdam en Den Haag en speelt niet alleen in de grote concertzalen van Nederland, maar ook in de buitenlucht en op ongebruikelijke locaties. Het orkest maakte internationale tournees door Europa, Rusland en diverse Zuid-Amerikaanse landen. In 2025 viert Sinfonia Rotterdam zijn 25-jarig jubileum.

De voorstellingen in Theater Rotterdam worden live begeleid door Sinfonia Rotterdam. Op tournee wordt een bandopname van het orkest gebruikt als begeleiding van de dansers.

MUZIEKIJST

*Muziek Arvo Pärt
Fratres - voor strijkers en slagwerk*

Variationen zur Gesundheit - von Arinuschka - voor piano

Sarah Was Ninety Years Old - voor 3 stemmen, slagwerk en orgel

Darf ich... - voor viool solo, klok (ad lib.) en strijkers

Cantus in Memory of Benjamin Britten - voor strijkorkest en klok

Für Alina - voor piano

Summa - voor strijkorkest

Spiegel im Spiegel - voor viool en piano

*Tabula rasa: I. Ludus - voor viool, altviool, strijkorkest en
geprepareerde piano*

My Heart's in the Highlands - voor alt, viool, altviool, cello en piano

*© Universal Edition A.G., vertegenwoordigd door Albersen Verhuur
B.V.*

Creatives

Regie

Marcos Morau

Choreografie

Marcos Morau & Lorena Nogal

Toneelbeeld & kostuumontwerp

Silvia Delagneau

Dramaturgisch Assistent

Carmina S. Beldak

Lichtontwerp

Marten K. Axelsson

Rekwisieten en special effects

Juan Serrano Sebastiá

Poppen

Ricardo Verge

Videoprojecties

Justin Bekker

Muzikale uitvoering

Sinfonia Rotterdam met zangeres Channa Malkin (i.s.m. IVC)

Credits

Artistieke leiding

Nanine Linning

Balletmeesters

Débora Soto

Bonnie Doets

Lorena Nogal

Marina Rodríguez

Kostuumatelier

Petra Finke

Mara Wap (kleedster)

Productie

Manon Paap

Tjeu Schellekens

Technische productie

Guido Verschoor

Techniek

Bjørn van Doesburg (hoofd techniek)

Tommy Everts (licht)
Marcel Wijngaards (geluid)
Behrooz Vasseghi (toneelmeester)
Evert Achthoven (transport, inspiciënt)

Musicici

Viool

Cordelia Paw (concertmeester)
Marina Meerson
Inger van Vliet

Altviool

Katya Woloshyn
Eduard Ataev

Cello

Oliver Parr

Contrabas

Peter Leerdam
Pauken/slagwerk
Arjan Roos

Piano

Caecilia Boschman

Zang

Channa Malkin (i.s.m. IVC)

Met bijzondere dank aan

Scènefoto's

Bart Grietens (2024)
Hans Gerritsen (2019)

Campagnebeeld

Stef Nagel

Portretfoto's

Khalid Amakran

Interview Marcos

Astrid van Leeuwen

Subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap
Gemeente Rotterdam

Sponsors

Brighter World
STOER

Preferred suppliers

De Jong Tours
Peitsman licht & geluid BV
Winter Audio Service
Wonderland & Geschiedt